

Kinnitatud MTÜ Tartu International School koosolekul: otsus 01_2017, 27.märtsil 2017.

TARTU RAHVUSVAHELISE LASTEAIJA ÕPPEKAVA

SISUKORD

I Lasteasutuse liik ja eripära	5
Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava lähtealus ja ülesanne	5
II Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti	6
1. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatuseesmärgid	6
2. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	6
3. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja laste arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti	7
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 1: Mina ja keskkond	9
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 2: Keel ja kõne	19
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 3: Eesti keel kui teine keel	23
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 4: Matemaatika	25
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 5: Kunst	29
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 6: Muusika	33
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 7: Liikumine	36
4. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevusega arendatavad üldoskused	40
Mänguoskused	41
Tunnetus- ja õpioskused	42
Sotsiaalsed oskused	44
Enesekohased oskused	46
III Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	48
1.Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	48
2. Päevakava	50
3. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise keel ja lasteaeda vastuvõtmine	52
4. Õpikeskkond	52
IV Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus	53
Lapse arengu eeldatavad tulemused	54
Kaheaastane laps:	54
Kolmeaastane laps:	57
Nelja-aastane laps:	60
Viieaastane laps:	64
Kuueaastane laps:	68
V Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus	73

VI Lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus	74
VII Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava uuendamise ja täiendamise kord	74
LISA 1	75

I Lasteasutuse liik ja eripära

Lasteasutuse nimi: Tartu Rahvusvaheline Lasteaed

Lasteasutuse pidaja: MTÜ Tartu International School

Lasteasutuse liik: lasteaed

Address: Liivi 2d, Tartu

Telefon: 584 38 005

E-mail: daycare@istartu.ee

Kodulehekülg: daycare.istartu.ee

Eripära: rahvusvaheline ingliskeelne lasteaed igast rahvusest õpilastele

Rühmad: 2 liitühma (lastele vanuses 1,5-7a)

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava lähtealus ja ülesanne

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava koostamisel on lähtunud Eesti Vabariigi koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, Rahvusvahelise Bakalaureuseõppe Organisatsiooni õppekavast, koolieelse lasteasutuse seadusest, erakooliseadusest; koolipere ja -kogukonna kokkuleppest Lasteaia õppesuundade ja eripära kohta. Õppekava koostamisel on arvesse võetud ka Lasteaia huvigruppide eripära, soove ja vajadusi.

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia **õppekava ülesanne** on toetada iga lapse individuaalset arengut arvestades tema eripära, rahvuslikku identiteeti ja päritolumaal kultuuritraditsioone ning õpilase perekonna eesmärgi lapse haridustee jätkamiseks.

II Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

1. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatuseesmärgid

Tartu Rahvusvaheline Lasteaed pakub inglisekeelset rahvusvahelist alusharidust igast rahvusest lastele toetavas ja koostöises keskkonnas. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe ja kasvatuse **üldeesmärk lasteaias** on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös. Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.

Lapse arengu toetamise tulemusel arenevad lapsel mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused ning kujuneb:

- terviklik ja positiivne minapilt,
- ümbritseva keskkonna mõistmine,
- eetiline käitumine ning algatusvõime,
- esmased tööharjumused,
- kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest.

2. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatuseesmäärke toetavad järgmised väärtused ja põhimõtted:

- Lapsekesksus: lähtume oma töös lapse isikupärast ja vajadustest.
- Kultuurilise tausta väärtustamine: väärtustame iga lapse ja töötaja emakeelt, rahvust, päritolu ja muud kultuurilist tausta.

- Turvalisus ja tervis: meile on tähtis lapse arengule vastav turvaline, tervislik ja kodune keskkond.
- Keskkonnateadlikkus: õpetame lapsi märkama keskkonda enda ümber ja peame oluliseks õuesõpet.
- Lasteaia asukohast tulenevate ja kogukonna poolt pakutavate võimaluste igakülgne kasutamine.
- Koostöö: meile on tähtis avatud ja lapse vajadustest lähtuv koostöö huvigruppidega.
- Igakülgne õpetajate vaimse ressursi – nii erialase ettevalmistuse, harituse, kogemuste kui ka isiksuseomaduste – kasutamine õppekava täideviimisel ja arendamisel.
- Individuaalse ja diferentseeritud õppe põhimõtete kasutamine lasteaias.
- Üldõpetuslikest põhimõtetest lähtumine. Üldõpetuslike põhimõtete kohaselt sobitakse tegevusvaldkondi päeva-, nädala või kuuteemasse nii, et kogu tegevusest moodustuks üks tervik.
- Väärtustatakse loovainete integreerimist kõikidesse tegevustesse ning soositakse käelisi ja loovaid võtteid, mis võimaldavad õppekeelt mittevaldaval lapsel end võõrkeelses õpikeskkonnas väljendada.

3. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja laste arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes valdkonnas:

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Eesti keel kui teine keel

- Matemaatika
- Kunst
- Muusika
- Liikumine

2017. aasta sügisest hakatakse 3.-6. aastaste laste õpetamisel rakendama IB (*International Baccalaureate*) organisatsiooni PYP (*Primary Years Programme*) õppekava põhimõtteid. Sarnaselt Eesti koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale põhineb PYP raamistik üldõpetuslikul tööviisil ning õppe- ja kasvatustegevuses lõimitakse eelmainitud valdkonnad: mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika ja liikumine.

Need valdkonnad katavad PYP õppekava raamistiku, mida selgitab allpool olev tabel.

PYP	<i>Eesti koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava</i>
<i>Who we are</i>	Mina ja keskkond. Liikumine.
<i>How we express ourselves</i>	Keel ja kõne. Kunst. Muusika. Eesti keel kui teine keel.
<i>How the world works</i>	Mina ja keskkond.
<i>Where we are in place and time</i>	Matemaatika. Mina ja keskkond.
<i>How we organise ourselves</i>	Mina ja keskkond. Keel ja kõne.
<i>Sharing the planet</i>	Mina ja keskkond. Keel ja kõne.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi:

- vaatlemine ja uurimine,
- kuulamine ja kõnelemine,
- võrdlemine ja arvutamine,
- lugemine ja kirjutamine,
- kujutavad tegevused,
- muusikalised tegevused.
- liikumistegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 1: Mina ja keskkond

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuste **eesmärgiks** on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- saab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- püüab käituda enda ja teiste tervise huvides ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse sisu:

Sotsiaalne keskkond:

MINA: nimi, poiss, tüdruk, vanus ja sünnipäev, enesetutvustus, lapse õigused ja kohustused

PEREKOND: sugulased - ema, isa, õde, vend, vanavanemad, lähisugulased; erilaadsed pered; lapse roll perekonnas, inimese eluring.

KODU: kodumaja ja aadress, kodukoht: linn, küla, alev; kodused tegevused.

LASTEAED: lapsed, õpetajad ja teised töötajad, kes töötavad lasteaias. Lasteaia tegevuste, tööde, esemete vajalikkus.

KOOL: õppimise koht, lasteaia ja kooli erinevus.

AMETID: kelleks saada? Erinevate elukutsetega tutvumine: ametinimetused, -asutused; põnevad ja ohtlikud elukutsed; töö ja vastutus, raha.

KODUMAA: rahvus, emakeel, teised rahvused Eestis, nende keel ja kombed.

EESTI RAHVA TÄHTPÄEVAD JA KOMBED: traditsioonide järgimine- peretraditsioonid, eesti rahvatraditsioonid, rahvakalendri tähtpäevad.

ÜLDINIMLIKUD VÄÄRTUSED JA ÜLDTUNNUSTATUD KÄITUMISREEGLID: viisakusväljendid; abivalmidus, armastus, turvalisus, tähelepanelikkus, sõprus. Positiivse suhtumise loomine erinevustesse: keeleline, rassiline, kultuuriline, samuti erivajadustega inimestesse.

Looduskeskkond

KODUKOHA LOODUS: kodukoha mets- ja koduloomad, taimed, seened ja putukad ning veekogud; erinevad elukeskkonnad (maismaa, vesi, õhk, muld); elus- ja eluta loodus (valguse, soojuse, vee ja õhu tähtsus); eluskooslused: mets, soo, raba, niit.

LOODUSVAATLUSED: ained erinevates olekutes (jääh, lumi, vesi), kuiv-märg, katsed erikujuliste anumatega.

MUUTUSED LOODUSES: aastaegade vaheldumine ja rütmilisus looduses, öö ja päeva vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses; ilmastikunähtused (päike, tuul, sademed, õhutemperatuur).

LOOMAD: kodu- ja metsloomad, põhja- ja lõunamaade loomad, loomade elupaigad ja eluviisid, nende välimus, kasv ja areng; loomade ja putukate mitmekesisus ning iseloomulikud tunnused, nende elu erinevatel aastaegadel ja erinevates elukeskkondades (maismaa, vesi, õhk, muld), nende eluks vajalikud tingimused.

TAIMED: taimede kasvukohad ja vajadused, nende välimus, kasv ja areng; seente kasvukohad ja vajadused, nende välimus, kasv ja areng.

INIMENE JA LOODUS: loodushoid (kombekasvatus); inimene looduse mõjustajana ja kaitsjana; tööd looduses (aastaringelt); säästev eluviis.

Tehiskeskond

SÕIDUKID: jalgrattad, autod, seadmed, lennukid, laevad, raketid. Eriotstarbelised sõidukid, ühissõidukid ja veovahendid: nende otstarve ja liikumise kohad.

EHITISED: igapäevases keskkonnas last ümbritsevad ehitised: kodumaja, lasteaed, olulised teenindusasutused. Millest neid tehakse ning kuidas nendes käitutakse? Erinevate ehitiste vajalikkus.

KODUMASINAD: kodumasinade nimetused, otstarve ja kirjeldused.

JÄÄTMED: prügi ja selle sorteerimine; säästlikkus; jäätmekäitlus (vanapaber, prügimäed: milleks? kus?),

OHUTU LIIKLEMINE: liiklus erinevates kohtades (linn, alev, küla, maantee...), valgusfoor ja olulised liiklusmärgid, turvavarustuse vajalikkus

Virtuaalkeskond

Kavandamine ja korraldamine:

- Teemasid ja vaadeldavaid objekte valides lähtutakse koduloolisuse printsiibist, st üldjuhul tutvutakse nende objektidega, millega on lapsel vahetu kontakt, mille toel tekib lapsel arusaam seostest looduses.
- Õhutatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ja kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingutega: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides ning kuulates helisid. Kõigi meelte kasutamiseks annab parima võimaluse õuesõppimine.
- Lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.
- Õhutatakse last märgatu kohta küsimusi esitama, küsimustele vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema.
- Suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama ning heaperemehelikult käituma.

Arengu eeldatavad tulemused

2-3 aastased lapsed

SOTSIAALNE KESKKOND

- Ütleb küsimuse korral oma ees- ja perekonnanime.
- Vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss
- Ütleb vastuseks vanuse küsimusele oma ea aastates või näitab sõrmedel.
- Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.
- Teab õdede ja vendade nimesid.
- Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.
- Oskab nimetada oma rühma nime.
- Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik).
- Nimetab rühmas olevaid esemeid.
- Teab ja nimetab rühmakaaslaste, õpetajate nimesid.
- Nimetab koduseid toimetusi.
- Matkib lihtsamaid töövõtteid.
- Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.
- Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid.
- Räägib oma sünnipäevast.
- Teab mõistete hea ja halb tähendust.
- Meeldetuletusel tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.
- Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.
- Oskab haiget saanud sõpra lohutada.

LOODUSKESKKOND

- Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.
- Tunneb rõõmu looduses viibimisest.
- Oskab küsimuse korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi.
- Oskab küsimuse korral nimetada tuttavat lindu.
- Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures.
- Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)
- Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.
- Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.

- Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).
- Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm: suvel on soe, saab ujuda).
- Teab, et prügi visatakse ettenähtud kohta.

TEHISKESKKOND

- Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.
- Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja –elektronikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).
- Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (jalgratas, auto, rong, buss, lennuk, laev)
- Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).
- Teab mõisteid “sõidutee” ja “kõnnitee”.
- Teab valgusfoori tuled tähendust (punane, kollane, roheline).
- Teab, et liiklusmärgid aitavad ohutult liigelda.
- Teab eriotstarbelisi sõidukeid.
- Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver).

4-5 aastased lapsed

SOTSIAALNE KESKKOND

- Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss).
- Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed, onud-tädid: nende nimed ja perekonnanimed).
- Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja.
- Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi).
- Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.
- Nimetab oma lasteaia nime.
- Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.
- Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi.
- Teab oma, võõra ja ühise tähendust.
- Oskab nimetada vanemate ameteid.

- Kirjeldab üldtuntuid elukutseid.
- Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.
- Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid.
- Kirjeldab tähtpäevi peres.
- Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi.
- Teab mõistete “õige” ja “vale” tähendust.
- Teab üldtuntuid viisakusreegleid.
- Tunneb ja järgib lauakombeid.
- Nimetab küsimise korral sõbra omadusi.
- Oskab sõpra lohutada ja abistada.
- Oskab andeks anda ja leppida
- Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada.
- Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt.
- Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool).

LOODUSKESKKOND

- Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (järv, jõgi).
- Oskab nimetada tuntumaid seeni, kirjeldada nende välimust.
- Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.
- Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.
- Eristab ning nimetab päeva ja ööd (iseloomustamine ja seostamine inimeste, taimede ja loomade tegevusega).
- Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.
- Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.
- Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.
- Teab, et inimene saab talvel loomi aidata.
- Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi.
- Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.
- Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.
- Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.

TEHISKESKKOND

- Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad, otstarve, ruumid ja nende sisustus.
- Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet.
- Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.
- Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
- Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.
- Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sordeeritakse.
- Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust.
- Teab, kuidas sõiduteed ületada.
- Teab mõningate liiklusmärkide tähendust.
- Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.
- Oskab ühissõidukis käituda.
- Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis.
- Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.
- Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.
- Nimetab kohti, esemeid, tegevusi, mis võivad olla ohtlikud.
- Teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvamu poole.

6-7 aastased lapsed

SOTSIAALNE KESKKOND

- Oskab end tutvustada.
- Teab oma kohustusi ja õigusi.
- Kirjeldab enda omadusi ja huve.
- Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi.
- Mõistab, et pered võivad olla erinevad.
- Jutustab oma vanavanematest.
- Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta.
- Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust.
- Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid.
- Teab kooli ja õppimise kohta.

- Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
- Oskab kirjeldada pereliikmete elukutseid ja ameteid.
- Teab ja kirjeldab erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust.
- Mõistab töö ja vastutuse tähendust.
- Soovib osaleda jõukohastes töödes.
- Selgitab raha otstarvet.
- Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning nimetab mõningaid nende kombeid ja traditsioone.
- Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust.
- Oskab kirjeldada mõningate tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus.
- Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades ja kohtades
- Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
- Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla.
- Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides.
- Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid
- Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda.
- Oskab arvestada erinevaid huve ja arvamusi.
- Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid.

LOODUSKESKKOND

- Oskab kirjeldada kodukoha loodust (järved, park, mets, mäed-orud jne).
- Oskab nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid.
- Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.
- Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).
- Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.
- Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.
- Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi
- Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.

- Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.
- Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast.
- Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast.
- Selgitab ilmastikunähtuse seost aastaegadega.
- Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
- Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt.
- Kirjeldab inimtegevuse positiivseid ja negatiivseid mõjusid koduümbruse loodusele.
- Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha.
- Teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi).
- Osaleb looduse korrastamises.

TEHISKESKKOND

- Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm).
- Oskab nimetada erinevaid asutusi ja nende vajalikkust.
- Kirjeldab kodumasinaid ja- elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
- Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid ja seadmeid.
- Teab, miks on vaja prügi sorteerida.
- Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi.
- Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust.
- Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda.
- Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte.
- Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.
- Nimetab ja oskab kasutada hädaabinumbrit 112.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 2: Keel ja kõne

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- laps tuleb toime igapäevases suhtluses algatajana, kuulajana, kaasvestlejana;
- laps tunneb huvi lugemise-kirjutamise vastu;
- laps tunneb huvi raamatute ja lastekirjanduse vastu;
- laps omandab lugemise ja kirjutamise esmased oskused;
- laps julgeb ennast väljendada, esineda;
- laps kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi ja mitmekesist lauseehitust.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse sisu:

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika.
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine.
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Kavandamine ja korraldamine:

- Kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel.
- Lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides.
- Suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; eesmärk on toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist.
- Õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult. Lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujundamine algab raamatuga tutvumisest ja lapsele ettelugemisest.
- Mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

(Esitatud arengutulemusi võetakse üldiste orientiiridena, mitte nõutavate arengunäitajatena. Mida noorem on laps, seda enam vaadeldakse kõne arengut teiste arengunäitajatega seotult).

2- aastased

- Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal.
- Kasutab suhtlemise ajal mitteverbaalseid vahendeid koos üksikute sõnadega.
- Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälightsuse või 1-2sõnalise ütlusega.
- Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevustes grammatiliselt vormistamata 1-2sõnalisi lauseid.
- Saab aru lihtsamatest korraldustest ja täidab neid: anna... , võta, too jne.
- Jäljendab kõnes mõned järgmistest suhetest: eitus, kuuluvus, asukoht, omadus.
- Kasutab ja mõistab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu tuttavas situatsioonis.
- Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.

3-aastased

- Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi.
- Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.
- Kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1-2 lausungiga.
- Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.
- Tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu.
- Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta on ise kokku puutunud.
- Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu.
- Küsib *mis see on?*, vastab küsimusele *kus?*, *mida teeb?*; küsimusele *kes?*
- Kasutab endast rääkides sõna *mina*.
- Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte.
- Nimetab õpitud sõnavaraga seotud tegevusi pildil.

4-aastased

- Algatab ise suhtlust.

- Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevustes.
- Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritseva asjade kohta.
- Jutustab kahe-kolme lausungiga hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.
- Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.
- Mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti.
- Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.
- Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.

5-aastased

- Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga.
- Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.
- Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.
- Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerijal kujutatud sündmust.
- Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.
- Tunneb ja kirjutab mõningaid tähti, kirjutab oma nime.
- Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu *hommik, päev, õhtu, öö*.
- Kirjutab õigesti üksikuid sõnu, nt oma nime

6-aastased

- Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu koht (nt Kus ta elab?)
- moodustab grammatiliselt õiged laused.
- kasutab enamasti õigeid keelevorme (käänded, pöörded).
- kasutab kõnes liitlauset.
- oskab kuulnud jutust mõned tähtsamad seigad nimetada.
- suudab jutustada sündmustest oma elus või pildil, oma lemmiktegevusest.
- teab peast lastelaule.
- tunneb ja kirjutab mõningaid tähti.
- kasutab sõnas õigesti aega väljendavaid mäarsõnu *eile, täna, homme*.

- loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt nimed, sildid).

7-aastased

- kasutab kõnes mõningaid abstraktse (mittekogetava vastega) tähendusega sõnu
- kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu
- kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärkidest
- valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja/või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht).
- Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.
- Räägib sellest, mida hakkab tegema.
- Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti.
- Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.
- Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt *vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast*).
- Häälilib täiskasvanu abiga
- Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.
- Veerib 1-2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 3: Eesti keel kui teine keel

Eesti keele teise keelena õpetamist alustatakse Tartu Rahvusvahelise Lasteaias kolmeaastaselt keeleõpet teiste tegevustega lõimides.

Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui

ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuste **eesmärgiks** on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse sisu

- kuulamine;
- kõnelemine;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Kavandamine ja korraldamine

- eesti keele kuulamine ja omandamine toetavas kontekstis;
- erilist tähelepanu pööratakse näitlikustamisele, kehakeele kasutamisele keeleõppes;
- suunatakse last kasutama eesti keelt igapäevasuhtluses (nt eesti keelt emakeelena rääkijate tervitamine jne);
- keeleõppe seostamine teiste tegevustega (käelised ja liikumistegevused);
- sobivate õppematerjalide kasutamine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

3-aastased

- Tunneb huvi eesti keele vastu.
- Kuulab ja tajub eesti keele kõla

4-aastased

- Kordab järele lihtsamaid sõnu.
- Mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi.

5-aastased

- Reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele.
- Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist.
- Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.
- Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu.
- Tunneb ära Eesti lipu ning oskab seda kirjeldada.
- Oskab nimetada, mis riigis ta elab.

6-aastased

- Mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet.
- Tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes.
- Saab aru korraldusest ja toimib vastavalt.
- Saab aru lihtsast küsimusest ja vastab sellele õpitud sõnavara piires.
- Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
- Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.
- Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 4: Matemaatika

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuste **eesmärgiks** on, et laps:

- suudab orienteeruda esemete maailmas, mõista ja kasutada olulisemaid ajalis-ruumilisi seoseid ning sooritada igapäevatoiminguid;
- loob kujutlused arvudest, suurustest, kujunditest;
- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb hulki;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma igapäevategevusi;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;

- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse sisu

- Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine.
- Suurused ja mõõtmine.
- Geomeetrilised kujundid.

ARVUD. Arvuõpetus keskendub naturaalarvudele 1-10. Luuakse kujutlusi arvudevahelistest seostest, liidetakse ja lahutatakse 5 piires. Arvude õppimisel toetutakse loendamisele, järjestamisele ja hulkadele. Arv on loendamise tulemus. Liitmine on osahulkade ühendamine, lahutamine koguhulgast osahulga eemaldamine. Seosed arvude hulgas on järjestus- või samasusseosed.

SUURUSED. Suurus (nimega arv) on esmakäsitluses tihedalt seotud mõõtmisega ja lapse jaoks on see mõõtmise tulemus. Õpitakse mõõtma pikkust, massi, väärtust, aega ja kiirust. Ajas orienteerumisel toetutakse päevakava järgimisele ja õpitakse kella tundma.

Suuruste mõõtmisel kasutatakse mõõtühikuid, millega laps igapäevaelus suhtlemisel paratamatult kokku puutub või kasutatakse kokkuleppelisi mõõtühikuid. Suurusõpetus on tihedalt seotud ka tekstülesannete (ehk matemaatiliste jutukeste) koostamisega.

KUJUNDID. Ümbritsevat ruumi vaadeldakse ja kirjeldatakse kujundimõistete abil. Õpitakse kasutama matemaatilisi termineid kehade ja nähtuste kirjeldamisel. Kujundite modelleerimisel abil õpib laps tundma esemete omadusi ja ruumilisi mõõtmeid. Kujundite joonistamise teel õpib kujutama ümbritseva keskkonna nähtusi.

Kavandamine ja korraldamine:

- Last suunatakse nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- Harjutatakse last orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks.
- Seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga;

- Suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused).
- Toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevate objektides sarnaste ning erinevate tunnuste, omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

2-3 aastased

- Leiab erinevate esemete hulgast *palju* ja *üks*.
- Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.
- Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike).
- Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus).
- Matkib *ööle* ja *päevale* iseloomulikke tegevusi
- Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks.
- Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka.
- Leiab erinevate esemete hulgast *palju* ja *üks*.
- Loendab asju kolme piires ning vatab küsimusele *mitu?*
- Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike).
- Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (*suurem – väiksem*) ja pikkuse (*pikem – lühem*) järgi ning kasutab neid mõisteid.
- Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.
- Kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.
- Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm).
- Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub *ülal – all, kõrval, ees – taga*.

4-5 aastased

- Paaride moodustamisega (üksühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt.
- Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud).

- Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui.
- Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida.
- Tutvub arvudega 10ni.
- Võrdleb (järjestab) kahte eset laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab ka mõistet.
- Järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem – madalam).
- Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.
- Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.
- Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning risküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.
- Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).
- Teab ööpäeva osi hommik – päev – õhtu – öö; kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile – täna – homme.
- Määrab teiste laste ja esemete asukoha enda suhtes: ülal – all, ees – taga (minu ees, minu taga jne).
- Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (olen tahvli ees).
- Määrab vasakut ja paremat poolt.
- Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all – peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal.

6-7 aastased

- Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni.
- Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.
- Tunneb numbrimärke.
- Võrdleb arve (*on suurem kui, on väiksem kui*).
- Paneb kokku kahe hulga esemeid ja liidab.
- Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.
- Mõtestab arvude rida 12ni.
- Liidab ja lahutab 5 piires.
- Oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.

- Järjestab kuni 5 eset suurusetunnuse järgi.
- Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga.
- Mõõdab raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevaheniga.
- Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevustes.
- Järjestab raskuse ja paksuse järgi.
- Koostab mustreid, laob pilte kujunditest.
- Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.
- Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, risttahukas ja kolmnurk).
- Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.
- Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva.
- Eristab mõisteid *kiiresti –aeglaselt, varsti, hiljem, kohe*.
- Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava.
- Kasutab kõnes õigesti sõnu *enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem*.
- Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 5: Kunst

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgid**:

- laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- laps kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- laps vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- laps kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- laps kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;

- laps vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse sisu

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteose vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

MAALIMINE- pinna katmine ja taustale maalimine, töö pintsliga;

JOONISTAMINE- inimene, loom, objekt, pinna katmine (pliiats, rasvakriit, pastell);

VÄRVISEGAMINE- põhivärvidest uute toonide segamine (akvarell, guašš);

LÕIKAMINE- silma järgi ja kontuuri mööda;

LIIMIMINE- detailide katmine liimiga, liimimisvõtted vastavalt detailide suurusele;

REBIMINE- vabalt ja kontuuri järgi (paberist, makulatuurist);

TRÜKKIMINE- kartuli-, klotsi-, niidi-, kuuli-, naturaali-, templi-pintsliga, švammitrükk.

MEISTERDAMINE looduslikust materjalist, jääkmaterjalist, paberist, papist ja kartongist;

VOOLIMINE-

VOLTIMINE- lihtsad kujundid (paberist);

KOLLAAZ JA MOSAIK- rebituna või lõigatuna paberist, makulatuurist, kangatükkidest.

Kavandamine ja korraldamine:

- lapsele antakse võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- last suunatakse vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- teemasse sisseelamiseks kasutatakse mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;

- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ning loovalt kombineerida;
- lapsi julgustatakse kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks;
- kunstitegevusi korraldatakse ka õues ning kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- last innustatakse tehtut analüüsima ja arutlema: miks kujutas ta esemeid, nähtusi just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

Arengu eeldatavad tulemused:

2-3 aastased

- Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.
- Leiab kritselduste hulgast kujundeid, millel on oma nimetus või lugu.
- Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.
- Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.
- Õpetajat väljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale.
- Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.
- Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitidega, pehmete pliiatsitega jne) erinevaid jälgi: täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni, püüdes paberi piirides.
- Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.
- Trükitab näpüvärvidega sõrmede ja kogu käega.
- Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.
- Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.
- Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.
- Vaatleb pilte, näidistoid ja raamatu illustratsioone ning vastab küsimustele.
- Näitab teistele oma tööd ja räägib sellest.

4-5 aastased

- Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest.
- Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.
- Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.
- Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.
- Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle kohale esemel.
- Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.
- Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid.
- Ühendab voolitud detaile omavahel.
- Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.
- Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust.
- Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.
- Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja –tõmmetega.
- Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.
- Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest.
- Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid.
- Valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.
- Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.

6-7 aastased

- Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.

- Püsib töös valitud teemas.
- Jutustab temaatilistes töodes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja –kohast.
- Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga.
- Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).
- Vajadusel aitab kujundada ka tähtpäevaga seotud ruumi.
- Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.
- Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.
- Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
- Segab värve uute toonide saamiseks.
- Kasutab töös eri jämedusega pintsleid.
- Vältib värvide määrdumist.
- Kasutab töös pintslit erinevalt (pintslit otsa ja külge).
- Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast.
- Kasutab raamatu-illustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 6: Muusika

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgid**:

- Laps tajub muusika olemust kõlade ja rütmide väljendustes.
- Laps suhtub positiivselt muusikalisse tegevusse.
- Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale.
- Laps suudab loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu.
- Arendada kollektiivse ja individuaalse musitseerimise ning esinemise oskust.

Õppe- ja kasvatustegevuse sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Kavandamine ja korraldamine:

- esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne, Kunst*.
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Arengu eeldatavad tulemused:

2-3 aastased

- Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.
- Huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike).
- Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile: paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine.
- Tutvub laulu-, kaju- ja seltskonnamängudega.
- Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit: kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega.
- Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt).
- Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil

- Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa erinevatel rütmipillidel

4-5 aastased

- Laulab rühmaga samas tempos.
- Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.
- Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt loova liikumisega).
- Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit.
- Osaleb laulu- ja seltskonnamängudes.
- Kuulab laulu ja muusikapala.
- Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.
- Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.
- Mängib rütmipille
- muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.
- Ansambli mängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nende ühes tempos.
- Eristab kuulates erinevaid rütmipille tämbri järgi.

6-7 aastased

- Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist.
- Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule nii rühmas kui ka üksi.
- Oskab välja pidada pause.
- Liigub ja tantsib sünkroonis teistega ja õige kehahoiuga.
- Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt.
- Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu).
- Tunneb ära ja eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (marss, rahvalaul, hällilaul, tantsuviis).
- Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara. Jutustab, mida kuulis muusikas.

- Mängib rütmi- ja meloodiapillidel lihtsamaid kaasmänge lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkond 7: Liikumine

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgid**:

- laps tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- laps tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- laps järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- tugevdada lapse füüsilist ja vaimset tervist, ergutada psühhomotoorset (tegevuslikku), sotsiaalset (k.a kõlbeline ja emotsionaalne) ja tunnetuslikku arengut.

Õppe ja kasvatustegevuse sisu:

- kehalise kasvatusalaste teadmised: ohutus, enesekontroll, hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Kavandamine ja korraldamine:

Liikumistegevuste kavandamisel lähtutakse aastaegadest, Eesti kliimast ja spordirajatiste (võimlemissaal, staadion, õueala) kasutamise võimalustest järgmiselt:

- kehalised tegevused sügisel: põhiliikumised ja pallimängud võimalusel õuetundidena; ohutus, enesekontroll, hügieen;
- kehalised tegevused talvel: võimlemine ja kelgutamine; loovliikumine või tants; ohutus, enesekontroll, hügieen;
- kehalised tegevused kevadel: põhiliikumised, pallimängud, sportmängud (võimalusel õuetunnid) ja orienteerumine; ohutus, enesekontroll, hügieen.

Arengu eeldatavad tulemused:

2-3 aastased

- Tunneb heameelt liikumisest.
- Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.
- Mängib koos juhendajaga ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge.
- Säilitab kõndides ja joostes sihi.
- Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
- Kõnnib piiratud alal.
- Hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda, jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järele
- Arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses.
- Sooritab põhiliikumisi.
- Valitseb nii edaspidi ja tagurpidi kui ka vähendatud pinnal liikudes oma keha.
- Kõnnib abiga trepist üles ja alla.
- Viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga
- Mängib vabamängus iseseisvalt.

4-aastased

- Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi.
- Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.
- Teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.

- Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.
- Viskab palli ringis.
- Pingutab rühmategevuses ühise eesmärgi nimel.
- Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.
- Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.
- Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.
- Mängib 2-4 reegluga liikumismänge.
- Kasutab sihipäraselt erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne).
- Algatab iseseisvalt mängu.

5- aastased

- Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.
- Teab spordivahendite nimetusi ja kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas.
- Kasutab põhiliikumisi aktiivsetes tegevustes ja mängudes.
- Teeb harjutusi väikevahenditega.
- Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.
- Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.
- Osaleb jõukohastes teatevõistlustes.
- Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
- Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
- Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.
- Teeb vahenditega harjutusi eakohaselt õigesti.
- Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.

- Sooritab osavust, painduvust ja tasakaalu arendavaid harjutusi.
- Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.
- Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
- Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.
- Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

6-7 aastased

- Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.
- Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid.
- Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.
- Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi.
- Säilitab tasakaalu nii staatilisi kui dünaamilisi harjutusi sooritades.
- Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.
- Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
- Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.
- Mängib sportlike elementidega mängu .
- Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
- Talub kaotust võistlusmängudes.
- Nimetab erinevaid spordialasid .
- Kohandab oma liigutusi etteantud rütmile.
- Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides
- Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne)

4. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevusega

arendatavad üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- Mänguoskused.
- Tunnetus- ja õpioskused.
- Sotsiaalsed oskused.
- Enesekohased oskused.

Üldoskuste arendamine toimub pidevalt vaba ja suunatud mängu ning kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides. Üldoskuste arendamisele aitab kaasa õppetöö korraldus, õppekava täitmine, kasutatavad meetodid ja võtted, oluliseks on pidev suhtlus lapse perega.

Mänguoskused

Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus, sest mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus.

Eeldatavad mänguoskuste arengu tulemused vanuseti:

VANUS	OSKUSED
Kuni 2-aastane	<ul style="list-style-type: none">• Mängib või tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis.• Mängib matkimismänge.• Laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga.

3-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib ka omaette, täiskasvanu osaluseta kuni 15 minutit. • Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus. • Mängib sageli 2-3 lapsega.
4-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib sageli koos 2-3 lapsega. • Mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab tegevusi. • Ootab oma järjekorda. • Huvitub võistlusmängudest. • Tahab olla edukas. • Osaleb rollimängudes.
5-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes. • Tegutseb koos teistega. • Kooskõlastab oma tegevust teistega, kasutab erinevat rollisuhtlust. • Arvestab ja järgib teistega mängides mängureegleid.
6-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskendumiseks. • Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast. • Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu. • Täidab mängudes erinevaid rolle. • Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada. • Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele. • Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus. • Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskuste arengu tulemused vanuseti:

VANUS	OSKUSED
Kuni 2-aastane	<ul style="list-style-type: none">• Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele.• Sobitab erinevaid materjale ja esemeid.• Rühmitab ühe nähtava omaduse järgi.• Tunneb huvi raamatute vastu, suudab lühiajaliselt kuulata lihtsamat jutukest.• Osutab nimetatud esemele.
3-aastane	<ul style="list-style-type: none">• Kasutab oma nime, tunneb end ära peeglis, fotol.• Käitub enamasti täiskasvanu korralduse järgi.• Seostab emotsioone nende tavapäraste väljendusviisidega.• Mängib mõnda aega koos teistega.• Tegutseb ka täiskasvanu osaluseta.• Suudab teha valikuid.• Osaleb dialoogis.• Plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga.
4-aastane	<ul style="list-style-type: none">• Oskab osaliselt oma tegevust plaanida ja organiseerida.• Tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteetide toel.• Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme.

	<ul style="list-style-type: none"> • Järgib lihtsamaid reegleid. • Saab aru arvumõistest, huvitub tähtedest. • Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.
5-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb lühikest aega iseseisvalt. • Oskab keele abil lahendada ülesandeid ja probleeme. • Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, fantaseerib. • Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit. • Saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest. • Omab ettekujutust numbritest, tähtedest ja sümbolitest.
6-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna. • Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi. • Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi. • Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni. • Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi. • Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada. • Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel. • Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist. • Tegeleb antud ülesandega omaette kuni 30 minutit.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad sotsiaalsete oskuste arengu tulemused vanuseti:

VANUS	OSKUSED
Kuni 2-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab meeldetuletamisel lihtsamaid viisakusväljendeid. • Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti. • Kasutab osaliselt minavormi. • Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti. • Matkib täiskasvanu tegevusi.
3-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Tervitab meeldetuletamisel, tänab ja palub. • Toob palutud asja, kutsub soovitud isiku juhendamise järgi. • Ütleb küsimise peale oma eesnime. • Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes • Lohutab haigetsaanud sõpra. • Jagab meeldetuletamisel oma asju teistega.
4-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti. • Püüab jõuda kokkuleppele. • Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi. • Püüab vahel teisi abistada ja lohutada. • Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega. • Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ja järgib neid igapäevases suhtluses. • Kasutab viisakusväljendeid. • Püüab täita kodukorra reegleid. • Korrigeerib oma käitumist ühekordse meeldetuletuse järel.

	<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest.
5-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb koos teistega, on motiveeritud tegevustest eakaaslastega. • Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid. • Väljendab oma emotsioone ja räägib neist. • Suudab mõningal määral vastutada oma tegevuse eest. • Teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab. • Oskab arusaamatusi verbaalselt lahendada. • Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte. • Järgib elementaarseid viisakusreegleid, vajadusel palub andeks.
6-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Järgib ühistegevustes reegleid ja oskab neid selgitada. • Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses. • Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu. • Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise. • Osaleb rühma reeglite kujundamisel. • Oskab teistega arvestada, teha koostööd ja oma järjekorda oodata. • Loob sõprussuhteid. • Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest. • Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel. • Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad. • Järgib kokkulepituid reegleid (ka ühistegevuste) ja üldtunnustatud käitumisnorme. • Selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eeldatavad enesekohaste oskuste arengu tulemused vanuseti:

VANUS	OSKUSED
Kuni 2-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma ees- ja perekonnanime. • Sööb valdavalt iseseisvalt. • Joob tassist. • Aitab täiskasvanul mänguasju ära panna. • Võtab seljast kinnitusega riided. • Püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas. • Leiab oma käterätiku ja poti.
3-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Paneb end üldjuhul ise riidesse ja võtab riidest lahti, kuid vajab abi nõövide, lukkude, paelte jms puhul. • Paneb meeldetuletamisel oma asjad kokku, riided nagisse. • Küsib wc-sse, tuleb toime kõrvalise abiga. • Peseb ja kuivatab käsi ja nägu. • Sööb ise lusika ja kahvliga, joob tassist.
4-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Saab hakkama eneseteenindamisega: riietub, sööb ja joob iseseisvalt. • Paneb jalanõud ise õigesti jalga. • Tuleb toime iseseisvalt riietumisega, vajadusel palub abi. • On omandanud tualetiharjumused. • Peseb ja kuivatab nägu ja käsi ilma abita. • Käib iseseisvalt tualetis, vajadusel julgeb abi paluda.
5-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Tuleb toime iseseisvalt riietumisega, sh nõövide ja lukkudega. • Söömisel kasutab sõltuvalt toidust õigeid söögiriistu. • Sööb kiirustamata ja üritab söögilauas puhtust pidada.

	<ul style="list-style-type: none"> • On omandanud peamised hügieenireeglid ja korraharjumused. • Tuleb tualetis toime ilma abita.
6-aastane	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada. • Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi. • Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele. • Algatab mängu ja tegevusi. • Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest. • Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda. • Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused. • Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt. • Näitab üles huvi hoida korras õppe- ja mänguasjad ning oma isiklikud asjad. • Tunneb ja täidab lauakombeid. • Tuleb toime eneseteenindamisega.

III Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

1.Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Tartu Rahvusvaheline Lasteaed korraldab õppe-ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31.augustini. Aktiivne õppeperiood jääb vahemikku 15. september kuni 15. mai. Nimetatud perioodil on pedagoogide kavandatud õppe-kasvatustegevusi rühmade tegevuskavades planeeritud soovitavalt ajaliselt järgnevalt:

	2-3 aastased	4-5 aastased	6-7 aastased
Kavandatud õppe -ja kasvatustegevus	10-15 minutit	15-25 minutit	25-35 minutit

Ajavahemikul 01. september - 15. september käsitletakse kui sisseelamis- ja laste arengu jälgimise perioodi, mil põhirõhk on suunatud mängule ja selle kaudu laste tundmaõppimisele ning nende kohanemisele lasteaia.

15. maist kuni 31. maini toimub üldine kordamine - lemmikuteks kujunenud teemade, tegevuse, -mängude väljaselgitamine ja läbiviimine. Võimalusel viiakse sel perioodil rohkem tegevusi läbi õues.

Lasteaia õppeaasta sisaldab vähemalt neli nädalat puhkust õppe- ja kasvatustööst, mil lasteaed on suletud. Üldjuhul planeeritakse lasteaia puhkus suveperioodile ning see sätestatakse lapsevanema ja pidaja vahelises lepingus.

Õppe ja kasvatustegevuste kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Õppesisu valikul lähtutakse üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostatakse Tartu Rahvusvahelise Lasteaia

õppeaasta tegevuskava, milles sisalduvad planeeritud üritused, õppeaasta temaatilised rõhuasetused, õppeaasta kalenderplaan. Aasta tegevuskava koostamisel tehakse koostööd ning arvestatakse Tartu Rahvusvahelise Kooliga. Tegevuskavast lähtuvalt koostatakse **rühmadele tegevuskava**, millesse märgitakse: õppe- ja kasvatusgevuse teema, õppesisu ja tegevused, eesmärgid, kavandatav periood (nädal, kuu vm). Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kava on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi. Tartu Rahvusvahelise Lasteaia väärtustatakse õppe- ja kasvatustegevuste vahelist integreerimist ja õuesõpet.

Tegevuskavast lähtuvalt koostatakse rühmades nädala tegevuskava ehk nädalaplaan, millesse märgitase:

- õppe ja kasvatustegevuse valdkonnad;
- kavandatav periood;
- teema nimetus;
- nädala eesmärgid;
- õppesisu ja -tegevused.

Rühma õppe-ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Järgnevas tabelis on välja toodud õppe -ja kasvatustegevuse valdkonnad ja soovituslik tegevuskordade arv nädalas, mille järgi rühmaõpetajad koostavad oma rühmale sobiva tegevusteplaani:

Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad	Lasteaia õpetaja kavandatud õppe-ja kasvatustegevused	Tegevuskordi nädalas
Mina ja keskkond	Ümbritsev keskkond, vaatlemine/uurimine	

Töö korraldamine liitühmas

Tartu Rahvuvahelises Lasteaias on 2 liitühma. Õpetamine toimub alarühmades, mille arv sõltub rühma vanuselisest koosseisust. Teadmisi ja kogemusi antakse ja eesmärged täidetakse erineval meetodil:

- kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid igal vanusel on erinev ülesanne sisult ja raskusastmelt.
- tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal alarühmal on see erinev.

Planeerimine ja tegevuste läbiviimine on rühmas paindlik.

Õppetegevuste algus võib olla kõigile lastele üheaegne või järkjärguline. Tegevused, mis algavad üheaegselt, lõpevad harilikult noorematel lastel varem.

2. Päevakava

Õppe- ja kasvatustegevus Tartu Rahvusvahelise Lasteaias tugineb päevavakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmid, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava kinnitab kooli direktor enne iga õppeaasta algust vastavalt lasteaia lahtiolekuaegadele.

Alljärgnevalt on tabelina välja toodud üldpäevakava, mille järgi rühmaõpetajad koostavad oma rühmale sobiliku päevakava:

Kellaeg	Tegevus
8-8.45	Laste saabumine lasteaeda Individuaalne töö lastega <ul style="list-style-type: none">• õppe - ja loovmängud• vaba tegevus

	<ul style="list-style-type: none"> • info lastevanematega
8.45- 9.20	Homnikusöök.
9.30-12.00	Õppetegevused: Hommikuring Õues viibimine: <ul style="list-style-type: none"> • mängud, vaatlused, jalutuskäigud • liikumismängud • vaba tegevus
12.15-12.45	Lõunasöök
13-15	Puhkeaeg
15.15	õhtuode
15.30-16.00	Lisategevused/klubid Muud tegevused: <ul style="list-style-type: none"> • individuaalne töö lastega • õppe -ja loovmängud • vaba tegevus
16-17:30	Laste vaba tegevus ja vabad mängud toas või õues Laste kojusaatmine

3. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise keel ja lasteaeda vastuvõtmine

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise keeleks on inglise keel. Lasteaed võtab vastu nii inglise keelt emakeelena kõnelejaid kui ka lasteaia keelt (inglise keelt) mittevaldavaid või vähesel määral oskavaid lapsi.

Lasteaeda vastuvõtmiseks täidab lapsevanem lapse kohta registreerimisvormi ning esitab kirjaliku avalduse. Lapse lasteaia kohanemise toetamisel on äärmiselt oluline avatud koostöö kõigi lapsega seotud osapoolte vahel. Lasteaia õppekeelt mittevaldavatele või vähesel määral oskavatele õpilastele **pakutakse tuge inglise keele kiireks omandamiseks** (nt individuaalsed tegevused). Inglise keele kiireks omandamiseks kasutatakse palju näitlikustamist ja käelisi tegevusi.

4. Õpikeskkond

Õpikeskkond Tartu Rahvusvahelises Lasteaias toetab iga lapse loovuse ja õpiinnu arenemist, edendab laste vaimset ja füüsilist tervist ning arvestab erinevatest rahvustest ja kultuuritaustaga laste eripära ja vajadustega. Lasteaias toimuva töö märksõnadeks on **individuaalne lähenemine** ja **iga lapse märkamine**.

Lasteaed-kodu suhted põhinevad vastastikusel lugupidamisel laste, vanemate, õpetajate, Lasteaia juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel.

Tartu Rahvusvahelises Lasteaias **väärtustatakse keskkonnasäästlikkust ja tervislikke eluviise ja eri vanuses õpilaste koosõppimist ja –tegutsemist**. Päevakava korraldus aitab kaasa laste vaimse ja füüsilise tervise kaitsele, võimalikult palju viibitakse õues. Toitlustamisel arvestatakse võimalusel õpilaste kultuurist või tervisest tulenevate erivajadustega.

Tartu Rahvusvaheline Lasteaed on lapsevanematele avatud ning kasutab maksimaalselt nende kompetentsi. Lapsevanemad osalevad Lasteaia töö erinevatel tasanditel: lasteaia juhtimine, õpetamine, huvitegevuste läbiviimine.

Õppe- ja kasvatustööd korraldatakse ka väljaspool lasteaia ruume (nt lasteaia õues, looduses, muuseumites). Vajadusel korraldatakse lasteaia poolt vastavalt liiklusohutuse nõuetele laste transport.

IV Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus

Kogu õppeprotsessi kestel jälgitakse, vaadeltakse ja analüüsitakse lapse vaimset, füüsilist, sotsiaalset arengut selleks, et:

- et näha iga lapse individuaalsust ning oma töös sellega arvestada;
- vältida lastele liiga kerget või raskete ülesannete andmist;
- ennetada võimalike õpiraskute teket;
- õigeaegselt märgata lapse üld- või eriandekust;
- suunata erivajadustega last õigeaegselt spetsiaaletele uuringutele;
- lastega tegelejatel analüüsida oma töö tulemuslikkust ja vajadusel muuta oma töömeetodeid.

Lapse arengu **hindamisel lähtutakse** Tartu Rahvusvahelise Lasteaias õppekava eeldatavate üldoskuste ja kasvatustegevuse valdkondade tulemustest.

Lapse arengu hindamisel kasutatakse kõige enam vaatlusmeetodit. Lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes. Tunnustatakse toimetulekut, arenemist (edasiminekut), positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest endast lähtuvalt, väärtustades saavutatut. Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikuna, need on teatud üldtunnustatud tähised, mis aitavad kavandada lapse arenguks vajalikke tegevusi. Hindamisel on orientiiriks lapse arengu tulemused vanuseti, mis esitatakse tabelis allpool.

Lapse arengu hindamise **korraldus** Tartu Rahvusvahelises Lasteaias on järgmine: pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Kaks korda aastas annab lasteaia õpetaja lapsevanemale tema lapse edenemise kohta suulise hinnangu **arenguvestlusel**. Arenguvestlus annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Üks kord õppeaastas annab lasteaia õpetaja lapsevanemale tema lapse edenemise kohta kirjaliku hinnangu (**arengukirjeldus**).

Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Igapäevaselt hindab, tunnustab ja motiveerib õpetaja lapsi suuliselt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Kaheaastane laps:

ÜLDOSKUSED/ KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	OSKUSED/TULEMUSED
Mänguoskused	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib või tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis. • Mängib matkimismänge. • Laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga.
Tunnetus- ja õpioskused	<ul style="list-style-type: none"> • Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele. • Sobitab erinevaid materjale ja esemeid. • Rühmitab ühe nähtava omaduse järgi. • Tunneb huvi raamatute vastu, suudab lühiajaliselt kuulata lihtsamat jutukest. • Osutab nimetatud esemele.
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab meeldetuletamisel lihtsamaid viisakusväljendeid. • Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti. • Kasutab osaliselt minavormi. • Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti.

	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib täiskasvanu tegevusi. • Teab oma ees- ja perekonnanime. • Sööb valdavalt iseseisvalt. • Joob tassist. • Aitab täiskasvanul mänguasju ära panna. • Võtab seljast kinnituseeta riided. • Püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas. • Leiab oma käterätiku ja poti.
<p>Õppe- ja kasvatustegevusest tulenevad</p>	<p><i>Mina ja keskkond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reageerib oma nimele. • Oskab näidata oma kehaosi. <p><i>Keel ja kõne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Saab aru, kui tema poole pöördutakse. • Valib ja vaatab pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile. • Suhtleb 1-2 sõnaliste ütlustega. • Mõistab sõnu ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras. • Saab aru lihtsamatest korraldustest ja täidab neid: anna..., võta..., too.. jne. <p><i>Matemaatika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i>. • Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel. • Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike). • Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus). • Matkib <i>ööle</i> ja <i>päevale</i> iseloomulikke tegevusi.

	<p><i>Kunst</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kritseldab pliiatsitega, kriitidega. • Osaleb meelsasti kunstitegevustes. <p><i>Muusika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb rõõmu muusika kuulamisest. • Kuulab ja jälgib õpetaja laulu. • Mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille. <p><i>Liikumine</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb heameelt liikumisest. • Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel. • Mängib koos juhendajaga ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge. • Säilitab kõndides ja joostes sihi. • Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste. • Kõnnib piiratud alal. • Hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda, jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järele.
--	--

Kolmeaastane laps:

ÜLDOSKUSED/ KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	OSKUSED/TULEMUSED
Mänguoskused	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib ka omaette, täiskasvanu osaluseta kuni 15 minutit. • Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus.. • Mängib sageli 2-3 lapsega

Tunnetus- ja õpioskused	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab oma nime, tunneb end ära peeglis, fotol. • Käitub enamasti täiskasvanu korralduse järgi. • Seostab emotsioone nende tavapäraste väljendusviisidega. • Mängib mõnda aega koos teistega. • Tegutseb ka täiskasvanu osaluseta. • Suudab teha valikuid. • Osaleb dialoogis. • Plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga.
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Tervitab meeldetuletamisel, tänab ja palub. • Toob palutud asja, kutsub soovitud isiku juhendamise järgi. • Ütleb küsimise peale oma eesnime. • Osaleb täiskasvanuga ühistevustes. • Lohutab haigetsaanud sõpra. • Jagab meeldetuletamisel oma asju teistega. • Paneb end üldjuhul ise riidesse ja võtab riidest lahti, kuid vajab abi nõopide, lukkude, paelte jms puhul. • Paneb meeldetuletamisel oma asjad kokku, riided nagisse. • Küsib wc-sse, tuleb toime kõrvalise abiga. • Peseb ja kuivatab käsi ja nägu. • Sööb ise lusika ja kahvliga, joob tassist.
Õppe- ja kasvatustegevusest tulenevad	<p><i>Mina ja keskkond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab oma perekonda. • Ütleb küsimise korral oma nime, soo ja vanuse (võib ka sõrmedel näidata). • Nimetab pereliikmeid. • Matkib lihtsamaid töövõtteid. • Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid. • Tunneb rõõmu looduses viibimisest.

- Oskab panna prügi nii ruumis kui ka looduses prügikasti.
- Oskab näidata linnu ja looma kehaosi.

Keel ja kõne

- Kuulab ja mõistab kõnet, mis pole vahetult seotud suhtlussituatsiooniga ja mis vastab tema sõnavarale.
- Tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu.
- Küsib *mis see on?*, vastab küsimusele *kus?*, *mida teeb?*; küsimusele *kes?* Nimega.
- Kasutab endast rääkides sõna *mina*.
- Nimetab õpitud sõnavaraga seotud tegevusi pildil.
- Kasutab suhtluseesmärgile vastavat intonatsiooni ja hääletugvust.

Eesti keel kui teine keel

- Tunneb huvi eesti keele vastu.
- Kuulab ja tajub eesti keele kõla.

Matemaatika

- Leiab samasuguse eseme vormi (ring, ovaal, ruut, ristkülik, kolmnurk, hulknurk) ja värvi (punane, oranž, kollane, roheline, sinine, lilla, must, valge) alusel.
- Suhestab eseme osi, paigutab neid täiskasvanu juhendamisel ümber: karbid, klotsid jms.
- Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).
- Joonistab järelle vertikaalse, horisontaalse joone, ringi, risti.
- Täidab korraldusi: *pane sisse, peale, alla*.
- Loendab nelja piires ja tunneb arvude rida neljani.

Kunst

- Kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, kriit, pliats, jm.
- Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.
- Veeretab, venitab ja mudib plastiliini ning savi.
- Hoiab rasvakriiti, pliatsit pöidla ja sõrmedega, mitte rusikaga.
- Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.
- Näitab teistele oma tööd ja räägib sellest.

Muusika

- Püüab õpetajaga kaasa laulda.
- Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liigutusi vastavalt muusikale (nt kükitamine, paigal tammumine jne).
- Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit.

Liikumine

- Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.
- Arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses.
- Sooritab põhiliikumisi.
- Valitseb nii edaspidi ja tagurpidi kui ka vähendatud pinnal liikudes oma keha.
- Kõnnib abiga trepist üles ja alla..
- Viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga.
- Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.
- Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.

	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib 1-2 reeglina liikumismänge.
--	--

Nelja-aastane laps:

ÜLDOSKUSED/ KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	OSKUSED/TULEMUSED
Mänguoskused	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib sageli koos 2-3 lapsega. • Mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab tegevusi. • Ootab oma järjekorda. • Huvitub võistlusmängudest. • Tahab olla edukas. • Osaleb rollimängudes.
Tunnetus- ja õpioskused	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab osaliselt oma tegevust plaanida ja organiseerida. • Tegutseb iseseisvalt otsese juhendamisetä, kuid autoriteetide toel. • Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme. • Järgib lihtsamaid reegleid. • Saab aru arvumõistest, huvitub tähtedest. • Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti. • Püüab jõuda kokkuleppele. • Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi. • Püüab vahel teisi abistada ja lohutada. • Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega. • Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ja järgib neid igapäevases suhtluses.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab viisakusväljendeid. • Püüab täita kodukorra reegleid. • Korrigeerib oma käitumist ühekordse meeldetuletuse järel. • Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest. • Saab hakkama eneseteenindamisega: riietub, sööb ja joob iseseisvalt. • Paneb jalanõud ise õigesti jalga. • Tuleb toime iseseisvalt riietumisega, vajadusel palub abi. • On omandanud tualetiharjumused. • Peseb ja kuivatab nägu ja käsi ilma abita. • Käib iseseisvalt tualetis, vajadusel julgeb abi paluda.
<p>Õppe- ja kasvatustegevusest tulenevad</p>	<p><i>Mina ja keskkond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid. • Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud. • Teab sebra tähendust. • Eristab ja nimetab ööd ja päeva. • Märkab erinevatel aastaegadel muutusi looduses. • Teab eriotstarbeliste sõidukite (politsei, kiirabi, tuletõrje) ülesandeid. <p><i>Keel ja kõne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Algatab ise suhtlust. • Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevustes. • Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritseva asjade kohta. • Jutustab kahe-kolme lausungiga hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest. • Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi. • Mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti.

- Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.

Eesti keel kui teine keel

- Kordab järele lihtsamaid sõnu.
- Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu.
- Mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi.

Matemaatika

- Kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga) ruumisuhete tähistamiseks.
- Järjestab detaile suuruse järgi.
- Nimetab ringi, ruutu ja kolmnurka.
- Määrab vasakut ja paremat poolt.
- Loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5ni.

Kunst

- Kleebib detaile, kujundeid.
- Hoiab pliiatsit ja pintslit õigesti käes.
- Käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab kuule, pätse, vorstikesi.
- Nimetab ja tunneb põhivärve.
- Oskab kääridega sirgjooneliselt lõigata.

Muusika

- Laulab rühmaga samas tempos.
- Oskab kasutada löökpille.
- Liigub vastavalt muusika iseloomule.
- Liigub ringis ja paaris.

	<p><i>Liikumine</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi. • Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes. • Teeb koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. • Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus. • Viskab palli ringis. • Pingutab rühmategevuses ühise eesmärgi nimel. • Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi. • Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile. • Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal. • Mängib 2-4 reegluga liikumismänge. • Kasutab sihipäraselt erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne). • Algatab iseseisvalt mängu.
--	--

Viieaastane laps:

ÜLDOSKUSED/ KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	OSKUSED/TULEMUSED
Mänguoskused	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes. • Tegutseb koos teistega.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kooskõlastab oma tegevust teistega, kasutab erinevat rollisuhtlust. • Arvestab ja järgib teistega mängides mängureegleid.
Tunnetus- ja õpioskused	<ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb lühikest aega iseseisvalt. • Oskab keele abil lahendada ülesandeid ja probleeme. • Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, fantaseerib. • Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit. • Saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest. • Omab ettekujutust numbritest, tähtedest ja sümbolitest.
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb koos teistega, on motiveeritud tegevustest eakaaslastega. • Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid. • Väljendab oma emotsioone ja räägib neist. • Suudab mõningal määral vastutada oma tegevuse eest. • Teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab. • Oskab arusaamatusi verbaalselt lahendada. • Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte. • Järgib elementaarseid viisakusreegleid, vajadusel palub andeks. • Tuleb toime iseseisvalt riietumisega, sh nõövide ja lukkudega. • Söömisel kasutab sõltuvalt toidust õigeid söögiriistu. • Sööb kiirustamata ja üritab söögilauas puhtust pidada. • On omandanud peamised hügieenireglid ja korraharjumused. • Tuleb tualetis toime ilma abita.

<p>Õppe- kasvatustegevusest tulenevad</p>	<p>ja <i>Mina ja keskkond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda. • Teab oma rahvust, oma keelt. • Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev. • Oskab nimetada kõiki aastaaegu ning neid iseloomustada. • Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad. <p><i>Keel ja kõne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jutustab nähtust, tehtust ja möödunust sündmustest 3-5 lausungiga. • Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. • Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid. • Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid. • Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerijal kujutatud sündmust. • Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega. • Tunneb ja kirjutab mõningaid tähti, kirjutab oma nime. <p><i>Eesti keel kui teine keel</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele. • Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist. • Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. • Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu. • Tunneb ära Eesti lipu ning oskab seda kirjeldada.
---	--

- Oskab nimetada, mis riigis ta elab.

Matemaatika

- Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.
- Nimetab vähemalt 8 värvust.
- Oskab kasutada ajamõisteid (eile, täna, homme).
- Järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi.
- Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on *rohkem kui*, *vähem kui*.

Kunst

- Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.
- Kasutab töövahendeid: pintsel, pliiats, käärid.
- Joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm.
- Lõikab, voldib lihtsaid kujundeid, voolib kujukesi.

Muusika

- Liigub vastavalt muusika tempole.
- Õppeaasta lõpuks laulab iseseisvalt mõnda aasta jooksul õpitud laulu.
- Kuulab muusikat ja oskab seda iselomustada (kurb, rõõmus, kiire, aeglane jne).
- Mängib raskemaid rütmipille (triangel).

Liikumine

- Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.
- Teab spordivahendite nimetusi ja kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas.
- Kasutab põhiliikumisi aktiivsetes tegevustes ja mängudes.

	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb harjutusi väikevahenditega. • Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi. • Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks. • Osaleb jõukohastes teatevõistlustes. • Mängib kollektiivseid võistlusmänge. • Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest. • Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu. • Teeb vahenditega harjutusi eakohaselt õigesti. • Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes. • Sooritab osavust, painduvust ja tasakaalu arendavaid harjutusi. • Jäljendab liikumisega erinevaid rütme. • Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. • Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt. • Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.
--	---

Kuueaastane laps:

ÜLDOSKUSED/ KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	OSKUSED/TULEMUSED
Mänguoskused	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma. • Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast. • Algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu.

	<ul style="list-style-type: none"> • Täidab mängudes erinevaid rolle. • Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada. • Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele. • Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus. • Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna. • Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi. • Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi. • Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni. • Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi. • Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada. • Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel; • Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist. • Tegeleb antud ülesandega omaette kuni 30 minutit.
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	<ul style="list-style-type: none"> • Järgib ühistegevustes reegleid ja oskab neid selgitada. • Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses. • Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu. • Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.

	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb rühma reeglite kujundamisel. • Oskab teistega arvestada, teha koostööd ja oma järjekorda oodata. • Loob sõprussuhteid. • Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest. • Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel. • Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad. • Järgib kokkulepituid reegleid (ka ühistegevuste) ja üldtunnustatud käitumisnorme. • Selgitab oma seisukohti. • Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada. • Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi. • Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele. • Algatab mängu ja tegevusi. • Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest. • Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda. • Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused. • Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt. • Näitab üles huvi hoida korras õppe- ja mänguasjad ning oma isiklikud asjad. • Tunneb ja täidab lauakombeid. • Tuleb toime eneseteenindamisega.
Õppe- ja kasvatustegevusest tulenevad	<i>Mina ja keskkond</i> <ul style="list-style-type: none"> • Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid.

- Teab, et on poiss/tüdruk, identifitseerib end omasoolise vanemaga.
- Räägib oma tunnetest: rõõm, armastus, mure jm vastavalt õpitud sõnavarale.
- Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
- Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid.
- Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused.
- Julgeb keelduda tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik.
- Teab raha otstarvet.
- Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning nimetab mõningaid nende kombeid ja traditsioone.
- Teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi).

Keel ja kõne

- Moodustab grammatiliselt õiged laused.
- Kasutab enamasti õigeid keelevorme.
- Kasutab kõnes liitlauset.
- Oskab kuulnud jutust mõned tähtsamad seigad nimetada.
- Suudab jutustada sündmustest oma elus või pildil, oma lemmiktegevusest.
- Teab peast lastelaule.
- Tunneb ja kirjutab mõningaid tähti.

Eesti keel kui teine keel

- Mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet.
- Tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes.
- Saab aru korraldusest ja toimib vastavalt.

- Saab aru lihtsast küsimusest ja vastab sellele õpitud sõnavara piires.
- Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
- Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.
- Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

Matemaatika

- Mõistab selgemaid põhjuse-tagajärje suhteid.
- Annab vajaliku hulga esemeid.
- Oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust.
- Oskab kasutada ruumi- ja ajamõisteid *all, üleval, peal, sees, kõrval, taga; viimane; eile, täna, homme; hommik, päev, õhtu*.
- Konstrueerib ruumilisi mudeleid.
- Koostab mustreid, laob pilte kujunditest.
- Võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui, võrdne).
- Nimetab arve 1-10 piires.
- Loendab hulga elemente 1-10ni.
- Liidab ja lahutab 5 piires, tunneb märke +, -, =.
- Mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga.

Kunst

- Nimetab 8 värvust: punane, sinine, kollane, roheline, must, valge, oranž, lilla.
- Lõikab välja tähtsamaid kujundeid.
- Voolib loovalt.
- Murrab paberi kokku joont mööda.
- Oskab kasutada teritajat.

Muusika

- Laulab ja tantsib muusika saatel, ütleb luuletusi peast.
- Laulab ilmekalt erineva iseloomuga (vaikselt, valjult, aeglaselt, kiirelt).
- Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrik, kõlaplaadid) lihtsamaid kaasmänge lauludele ja instrumentaalpaladele.
- Improviseerib pilli mängides.

Liikumine

- Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.
- Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest. ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
- Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.
- Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi.
- Säilitab tasakaalu nii staatilisi kui dünaamilisi harjutusi sooritades.
- Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.
- Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
- Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.
- Mängib sportlike elementidega mängu.
- Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
- Talub kaotust võistlusmängudes.
- Nimetab erinevaid spordialasid.
- Kohandab oma liigutusi etteantud rütmile.
- Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides
- Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne).

--	--

V Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on **meeskonnatöö**, mille toimimise eest vastutab lasteaia direktor.

Õpetaja selgitab välja erivajaduse olemasolu lapse arengus, konsulteerib vastavate spetsialistidega, nõustab lapsevanemaid ja toetab last tema arengus lapse võimete kohaselt koostöös teiste spetsialistidega.

Õpetaja koostab vajadusel erivajadusega lapsele koostöös erispetsialistide ja lapsevanemaga **individuaalse arenduskava**. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Tartu Rahvusvaheline Lasteaed võtab vastu erivajadustega lapsi, kes suudavad tegutseda rühmaliikmena ja käituvad üldkehtivate normide järgi, osaledes igapäevategevustes oma võimete kohaselt.

VI Lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus

Lasteaed-kodu suhted Tartu Rahvusvahelise Lasteaias **põhinevad vastastikusel lugupidamisel** laste, vanemate, õpetajate, Lasteaia juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel.

Lapsevanematel on võimalus osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Lapsevanematel on võimalus olla seotud lasteaia juhtimisega lasteaia pidaja ja lasteaia lapsevanemate seast valitud nõukogu liikme kaudu.

Tartu Rahvusvaheline Lasteaed väärtustab lapsevanemate kaasamist õppe- ja kasvatuses seotud tegevustesse ning igakülgset ja konstruktiivset koostööd Lasteaia ja lapsevanemate vahel.

VII Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava koostamine ja arendamine eeldab õpetajate, juhtkonna, lasteaia nõukogu, lapsevanemate, pidaja, teiste õppeasutuste, organisatsioonide ja ametiasutuste koostööd.

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava koostamises ja arendamises kasutatakse erinevaid töövorme, selles töös osalevad kõik pedagoogid.

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab lasteaia direktor.

Tartu Rahvusvahelise Lasteaia õppekava uuendamisetpanekud esitab lasteaia direktor lasteaia nõukogule. Õppekava uuendused kinnitab lasteaia pidaja juhatus.

Koolivalmiduskaart

● **Üldandmed lapse kohta**

- Nimi
- Sünniaeg
- Koolieelne lasteasutus
- Rühma liik
- Kodune keel(ed)

● **Lapse arengutulemused üldoskustes (lapse arengu tugevad küljed, arendamist vajavad küljed)**

- Enesekohased oskused
- Sotsiaalsed oskused
- Mänguoskused
- Tunnetus- ja õpioskused

● **Lapse arengutulemused õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades (lapse arengu tugevad küljed, arendamist vajavad küljed)**

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Eesti keel kui teine keel (muu koduse keelega lapse puhul)
- Matemaatika
- Kunst
- Liikumine
- Muusika

- **Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused**
- **Kokkuvõte lapse koolivalmidusest (lapse arengu tugevad küljed, arendamist vajavad küljed, soovitused)**

Kuupäev

Pedagoogid

Lapsevanem

Lasteasutuse direktor